

Svensk queerhet

Juha-Heikki Tihinen

Queersverige består av 15 artiklar och en introduktion och är, enligt redaktören och professorn i antropologi Don Kulick (s. 13), riktad till dem som varken är intresserade av teorityngdhet eller av poststrukturalism och subjektanalyser. Verket lyckas i sitt uppsåt att undvika onödigt teoretiserande – ibland till och med så väl att queerteorins komplexitet och polymorfhet försvinner helt.

Artiklarnas ämnen varierar från en singelmans liv i Norrbotten till sport, från schlagers till lesbiskt föräldraskap i Sverige och Irland. Skribenterna är i huvudsak humanister och genusforskare, men med i gruppen ryms även en pedagog. Artiklarna är klart skrivna, men i ett flertal av texterna blir det teoretiska skiktet alltför tunt. Enligt min tolkning kräver t.ex. begreppet heteronormativitet ett isärplockande och en definition om det skall användas. Det bör dock medges att teoretiska termer kan användas (och används) utan större reflektion – även i vetenskapliga sammanhang – men det är kanske inte en så elegant lösning.

Sverige, som nämns i titeln, styr artiklarnas inriktning och i texterna analyseras främst det svenska samhället. Detta kan inte avfärdas enbart som inavel, även om den finska läsaren ibland kan bli road av eller rentav irriterad över verkets folkhemska etos. Detta etos uppåddas spe-

ciellt då det teoretiska ramverket är ytligt. Men å andra sidan visar till exempel Mark Grahams artikel om den svenska situationen, ”Den heterosexuella tragedin: Om myter och heterosexuella misslyckanden i massmedia”, på ett intressant och tankeväckande sätt hur Judith Butlers analys av homofobi och heteronormativitet utgår från det amerikanska samhällets erfarenheter. Enligt Graham (s. 153) ter sig inte homosexualitet som en motpol till heterosexualitet i det svenska samhället – såsom fallet är i till exempel USA. Grahams poäng är på intet sätt speciellt ny, men dagens etos tenderar ofta att radera ut nationella och lokala kulturskillnader på ett sätt som inte är känsligt för icke-multinationella tanke- och erfarenhetssätt.

Don Kulicks egen artikel, ”400 000 perversa svenskar”, är verkets giv. Han analyserar de diskurser som har förvandlat svenska manliga sexköpare till perversa torskar. Kulicks Foucaultianska analys visar väl hur sexköparnas barndom, personlighet och livshistoria nagelfars för att man skall få reda på varför just dessa personer blivit sexköpare. Kulicks analys tydliggör hur klassificerande diskurser definierar individen och hur de gör honom till ett subjekt producerat av makt och med en speciell personlighet.

Den mest intressanta artikeln, vid sidan om Kulicks och

SQS
01/07

117

Pervo-
silmäys
Arvostelut

Juha-Heikki
Tihinen

Grahams, är Tiina Rosenbergs artikel ”Schlager, känslor och svensk homokultur”. I hennes text undersöks bögekulturens relation till schlagers och sentimentalitet. Enligt Rosenberg är relationen mellan sentimentalitet och icke-heterosexualitet en trasslig härva där normativa uppfattningar om ”rätt” sexualitet och ”rätt” konst eller estetik följer samma logik. Rosenbergs artikel är – jämte Pia Laskars artikel som tangerar kolonialismens kvinnokroppsuppfattning – en av de få texter i antologin som undersöker ett längre historiskt kontinuum. Den bristande historiska analysen och isoleringen av det svenska samhället från den övriga världen minskar antologins användbarhet, även om Jens Rydströms grundliga analys av det registrerade parförhållandets position i Norden lyfter Norden jämsides med Sverige på ett sätt som vidgar bokens horisont.

Verkets centrala brist är att queerteorin ofta osynliggörs på ett sätt som gör att tolkningarna börjar påminna om glbt-frihetskampens teser. Oppositionen mot just dessa teser borde ändå vara, sedan länge, en central utgångspunkt för queerteoretiker och -aktivister. Verket kan användas som undervisningsmaterial, men kräver då queerforskningens klassiker som stöd. Annars ger queerteorin intrycket av ett alltför folkhemskt koncensustänkande, vilket inte torde vara queerteorins centrala bidrag till den vetenskapliga diskussionen.

Queersverige 2005. Red. Don **Kulick**. Stockholm: Natur och Kultur, 459 s.

övers. Rita Paqvalén

SQS
01/07

118

Pervo-
silmäys
Arvostelut

Juha-Heikki
Tihinen